

During synchronous virtual communication, the participants interact in real time. This form of Internet communication is most common during distance learning. It also includes chats, online games, webinars, seminars, etc.

Asynchronous virtual communication provides the possibility of a delayed response. It includes social networks, messengers, and mobile applications specially designed for communication purposes.

Each type of virtual communication and information exchange contributes to the deepening of intercultural communication and interaction between representatives of different countries. As a participant in virtual communication, any user has equal opportunities to express his point of view, his thoughts and feelings, to present the specifics of culture among other users. This type of communication contributes to the deepening of intercultural ties and interaction in the information space of different ethnic groups and nationalities.

References:

1. Манакін В. Мова і міжкультурна комунікація. Навч. посібник для університетів. Київ: Академія, Серія «Альма-матер». 285 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-279-4-68>

Існєв І. Г.

*кандидат політичних наук,
доцент кафедри довузівської підготовки,
Одеський національний морський університет,
заслужений журналіст України*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ МАСМЕДІА В УМОВАХ НОВОЇ ІСТОРИЧНОЇ ПАРАДИГМИ

1. Масмедіа (ЗМІ) з англійської – преса для загалу: звернення комунікатора (журналіста) до масової аудиторії, доступна багатьом читачам, телеглядачам, радіослухачам та інтернет– користувачам.

Відомий американський вчений Геб Каєн вживає стереотип масмедіа для позначення вебкультури серед молоді ХХ століття. В асоціальних елементів, що не приймають традиційні культурні цінності, пропонують і вживають наркотики, підтримують окультні погляди, користуються соціальним жаргоном, отруюючи громадськість своєю брудною ідеологією, головним прийомом у них була маніпуляція громадської

думки. Такий прийом маніпуляцій був і на озброєнні в радянській журналістиці, а нині і в російських масмедіа. На жаль, до розпаду СРСР українська журналістика також широко використовувала маніпуляції і була відірвана від потреб соціуму, пропагувала подвійну мораль, була моралістичною та антинародною. Цей прийом маніпуляції стереотипно перейшов і до українських масмедіа.

Тисячоліттями українські масмедіа були під впливом маніпуляцій щодо передачі об'єктивної інформації. Про прийоми маніпуляції в російських ЗМІ ітиме мова в статті.

2. «Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову», – відзначила славетна українська поетеса Ліна Костенко. Погоджуюсь з нею, наведу кілька прикладів.

- 1622 – наказ царя Михайла з подання московського патріарха Філарета спалити в державі всі примірники надрукованого українською мовою «Євангеліє учительное» К. Ставровецького.

- 1720 – указ Петра I про заборону книгодрукування українською мовою і вилучення українських текстів із церковних книг.

- 1729 – наказ Петра I переписати з української на російську мову всі державні постанови і розпорядження.

- 1753 – указ Катерини II про заборону викладати українською мовою в Києво-Могилянській академії.

- 1769 – заборона синоду РПЦ друкувати і використовувати український буквар.

- 1870 – роз'яснення міністра освіти Росії Д. Толстого про те, що кінцевою метою освіти всіх іногородців «незаперечно повинно бути обрусіння».

- 1937 – знищення видатних українських діячів, письменників та вчених (табори та розстріли...)

- 1978 – постанова ЦК КПРС і ради міністрів СРСР «Про заходи щодо подальшого вдосконалення вивчення і викладання російської мови в союзних республіках» («Брежнєвський циркуляр»).

- 1983 – постанова ЦК КПРС і ради міністрів СРСР «Про додаткові заходи з поліпшення вивчення російської мови в загальноосвітніх школах та вищих навчальних закладах союзних республік» (Андроповський указ).

Перші друковані газети з'явилися в другій половині XVIII століття. Це газета «Gazette de Leopol» (Львів, 1776 рік), «Харківські патріотичні мости» (Харків, 1807 рік), «Харьковский еженедельник» (Харків, 1812), «Одеський вісник» (Одеса, 1828 рік). Недовго ці українські газети проіснували, бо царська та більшовицька влади їх закрили. А ті, які видавалися за кордоном, розповідаючи про наші українські традиції,

мову, розповсюджувались таємно, конспіративно і дуже рідко. Ось так проводилась вже тоді денаціоналізація. Шизофашизм путінізму русифікувати всі народи незалежної України сьогодні – головна мета загарбницької російсько-української війни, в якій ми, звичайно, переможемо. А російська імперія розпадається, а з нею і «русский мир».

3. Види українських масмедіа

- Масова преса (газети, журнали, книги)
- Масові та статичні зображення (рекламні щити й листівки)
- Проводове радіомовлення (в народі – гучномовець), яке в Україні з'явилося 15 листопада 1924 році у місті Харкові. Тепер широко розповсюдженні FM радіостудії.

– Рухомі зображення (телебачення, відео тексти, телетексти, вебсайти, комп'ютерні програми з візуальним інтерфейсом). 1 травня 1952 року перша телетрансляція відбулася у Києві, 1956 – у Харкові, 1957 – в Одесі та Донецьку.

– Останнім часом в Україні в'явилися і громадські медіа, які не залежать від комерційних тенденцій.

Вони є засобом для створення дискусій та залучення громадян до обговорення соціальних, економічних, військово-політичних питань. Загалом засоби масової комунікації стають дієвою формою впливу громадськості на владу та її рішення. Саме в цьому мета утворення громадського телебачення. Воно одне з форм медіа в новій історичній парадигмі України.

4. Останній шлях до української мови як державної

Рішенням Конституційного Суду України від 15 грудня 1999 року зазначено, що в навчальному процесі мовою навчання дошкільних, загальних, середніх, професійно-технічних та вищих державних та комунальних навчальних закладах України є українська мова.

Частина 5 статті 10 Конституції України затвердила, що українська мова як державна є обов'язковим засобом спілкування на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування (мова актів, діловодство, документація тощо), а також в інших публічних сферах суспільного життя.

Це доповнення до Конституції України стосується й усіх засобів медіа. До речі, статистика свідчить, що пересічні користувачі українських масмедіа витрачають понад 150 хвили щодня, на інтернет та телебачення – 160 хвилин. І тут постає питання про втілення на сучасному етапі нашого життя медіаосвіти, підвищення комунікативної компетентності людини. Як медіаосвіта розвивається за кордоном? Що треба робити в Україні, щоб підвищити цей рівень освіти? Про методiku

вивчення сучасних технологій для успішного існування в новому електронному середовищі йтиме мова в статті.

5. У статті автор зупиниться на проблемах психології масової комунікації. Це галузь масової психології. З точки зору реципієнта, важливо вивчити як створюється інформація, що передається з точки зору інформатора (журналіста), яким чином її передавати на телеекрані, радіо, інтернет-виданнях, щоб вона (інформація) була засвоєна.

6. Українська журналістика вдосконалюється в умовах нової історичної парадигми. Цей етап наступив з набуття нашої держави незалежності. Масмедіа з того часу поступово реформується. ЗМІ пройшли кілька етапів, створюючи новий український продукт.

Серед важливих етапів формування українських ЗМІ є:

1. створення об'єктивного інформаційного простору, який поступово викликає довіру, а точніше формує кредит довіри до журналістської продукції

2. роздержавлення ЗМІ

3. Позбавлення електронних масмедіа від українських олігархів, пропагандистів «руського мира»

4. децентралізація органів місцевого самоврядування

5. особливості діяльності масмедіа в інформаційній війні з російськими загарбниками

6. українська мова-мова єднання

І тут хочеться згадати статтю В.Лизанчука, доктора філологічних наук, професора Львівського університету імені І. Франка. У ній він зазначив: «Розвиток, захист, повноправне функціонування української мови, культури, духовності, національного інформаційного простору є основою безпеки української нації, Української держави.» (1997 рік, Львів. Телерадіожурналістика: історія, теорія, практика, погляд у майбутнє).

З перших років незалежності України на радіо була відкрита п'ятнадцятихвилинна програма «А українською кажуть так», автором та ведучою якою була досвідчений літредактор одеських газет Галина Островська. Це була передача по ліквідації безграмотності населення. До речі, вельми популярна радіопередача, а її постійними слухачами були вчителі, учні, які вивчали в школах українську мову.

У 2003 році двомовна обласна газета «Одеські вісті – Одесские известия» продовжила рубрику Галини Острозької «А українською кажуть так». До цього часу авторка зі своїм сином мистецтвознавцем В. Острозьким видала друком дуже популярну мовну книгу. Газета щосуботи передруковувала цю книгу на допомогу освітянам, бібліотекарям, студентам та учням.

Підвищенням мовної культури сприяв всеукраїнський творчий конкурс, який розпочався на Одещині 1999 році. 23 роки існує і стає вже міжнародним конкурсом. Ідея заснування і організатор конкурсу був і залишається голова одеської обласної спілки журналістів Юрій Роботін, заслужений журналіст України, кандидат економічних наук. Цей творчий захід і досі продовжує свою діяльність на Одещині.

Як відомо, від 16 січня 2021 року потужним чинником окремих норм закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» став для засобів масової інформації одним з головних умов. Як цей закон втілювався в друкованих та електронних ЗМІ автор зупиниться більш детально в науковій статті.

На одній з наукових конференцій у Києві щодо існування національно-культурних товариств та діяльність діаспор автор цих тез, виступаючи про роль державної мови на теренах Одеської області серед національних меншин підкреслив: «Що згуртованіші діаспори, то міцніша наша держава».

Україна – багатонаціональна, поліетнічна держава. Тільки в Одеській області проживає понад 130 національностей, існує багато діаспор. В українській Бессарабії плідно згуртувалися болгарські, гагаузькі, молдавські, албанські, грецькі діаспори, які в своїй діяльності пропагують не тільки мову та традиції своїх народів (а до набуття України незалежності – це було неможливо), а й українські традиції, державну мову.

Сьогодні українська мова для всіх народів функціонує як державна. Це велике набуття нашої країни. Якщо взяти Болградський район, місто Болград, сьогодні під час російсько-української війни героями України стали два болгарина. Три місцевих жителі – генерали, які сьогодні здобувають перемогу. Оди з них мені сказав: «Ми воюємо за нашу Україну, за нашу малу батьківщину. Путінська орда згуртувала всі національності нашої держави, у цій боротьбі ми переможемо і захистимо українську державність.»

І тут мені пригадалися слова В. Сосюри:

«Любіть Україну, як сонце любіть,
як вітер, і трави, і води...
В годину щасливу і в радості мить,
любіть у годину негоди...»